

VĖLNIAUS žemaitiu keliuonė M. K. Čiurliuonė takās Žemaitėjuo

VĖNGALIS Bonipacos, Vėlniaus žemaitiu
kultūras draugėjės pėrmininks

Bėngontėis vasaras sezuonou (rogpjūtė 27 ė 28 dėinuom) vėka Vėlniaus žemaitiu kultūras draugėjės (VŽKD) keliuonė „Čiurliuonė Mėkaluojaus Konstantina takās Žemaitėjuo“. VŽKD Tarība, nuoriedama truopnė pamėnavuotė M. K. Čiurliuonė 150-tuosės gėmėma metėnės, ton ekskursėjė so-planava dā metu pradiuo. Bova numatīta aplonkītė Plungė, kor Čiurliuoniū Kostoks muokies mozėkoutė ė grajėjė konėgākštė Oginskė Mikuola orkestrė, Rėitava, kor jaunāsis mozėkonts na vėina karta lonkies, Šateikius, kor vėka M. K. Čiurliuonė ėr Kīmāntātės Suofėjės jungtovės, tēp pat ėr Suofėjės vaikīstės laikū miesteli Koliūs. Balėka tik sosėtartė diel datas ė, svarbiausė, rastė žmuogo, katros imtomės tuokė keliuonė soorganizoutė. Laimė, ons atsėrada – šin karta atsakuomībė sodarītė keliuo-

Senuosės Plungės klėbuonėjės pastats, katramė kelės savaitės ė gīvenės M. K. Čiurliuonis ė anuo pati S. Čiurliuonienė Kīmāntaitė. Foto B. Vėngalė

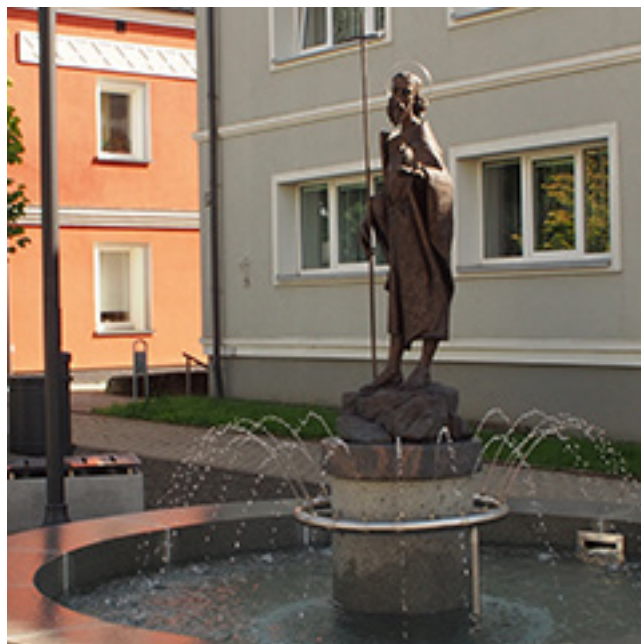
nės maršruta, sosėskombintė, sosėtartė so vėsās ė protingā paskėrstītė keliuonės išlaidas prisėjiemė ėš Plungės kėlusi žornalistė, VŽKD Tarības nariė Orenderaitītė Liaudanskienė Angelina. Anā tal-kintė geranuorėškā sotėka kolegė Demskienė Irena Bėrutė. Diekou dėdliausė anėdvim abėdvim; kon dabā bapaklausi ėš tū 44 ekskursantu, vėsė kap vėins tvėrtėn, kad keliuonė bova baisė iduomi ė gera.

Tou patė pruogo rėktom padiekavuotė karto so vėsās keliavosėms septīnėms draugėjės narems, katrėi ė žemaitiu etnuograpėnė ansablė „Tīklė“ dainininkā (Brazaitienė Vėtālėjė, Batavīčė Albinou, plungėškiou Jašinskiou Jūzapou ėr kt.), katrėi sava žemaitėškuom dainuom dėdlė paivairėna keliuonė.

(Nukelta i 26 p.)

Ispūdingas Plungės Šv. Juona Krėkštītuojė bažnīčės cėntrėnė altuoriaus fragmentas; Plungės bažnīčės prieiguos aki trauk nesenė atsėradusi fontana Šv. Juona Krėkštītuojė skolptūrėlė. Foto D. Mukienės

Iš kairies: Plungie vėsus džiogėn aukšts ėr originalos Napriklausomībės paminklos. Foto D. Mukienės; Ekskursėjė pu rūmus ved Žemaitiu dailės muziejaus vīr fondu sauguotuoję D. Einikienė. Foto B. Vėngalė

Tėp pat lėiktam diekingė ėstuorėkė, muokslo dak-tarė Kniuraitė Vidā, katra par trumpa laika žingei-dėms keliautuojems išgoldė mažne vėsa Žemaitėjės ėstuorėjė. Diekavuojem ė so mumis karto važiavo-sem gražė balsa savininkou Šalkauskiou Juozou, ke-liuonie išraiškingā skaitosem žemaitiu ė kėtū Lieto-vuos poetu eilieraštius.

Vo dabā trumpā api patė keliuonė:

Pėrma dėina (rogpjūtė 27)

Kap ė bova numatīta, Vėlniou līgė 7 valonda

ėšvīkė ėš Vašingtuona aikštės, prīš pėitus jau bo-vuom Plungės cėntrė pri Šv. Juona Krėkštītuoję bažnīčės. Kap kuokė duovėna tėn pat prīšās varpėnė raduom nesenė pastatīta fontana Šv. Juona Krėkštī-tuoję skolptūrelė. Bažnīčės klėbuons dekans Gedvai-nis Vītauts, ėš onksta žėnuodams api mūsa atvīkėma, bova pasėruošės vėsus svetingā sotėktė. Ons, trumpā papasakuojės api bažnīčės ėstuorėjė, nusėvedė vėsus ož altuoriaus, kor lėda na tik apveizietė bet ėr pačio-pėnienė nasenė atrestauroutas monstrancėjės, tėkrū tėkriausi švėnta relikvėjuorio, vo zakrastėjuo vėi-

Plungės Oginskiu dvara suodības renuovoutas laikruodėnės ėr oranžerėjės pastatūs veik Plungės savėval-dībės vėišuoji bėblioteka. Foto D. Mukienės

nam kėtam dā bova lėsta pasėmatoutė ė spalvingus bažnītėnius drabužius. Atsėsveikindams klėbuons palinkiejė geruos ekskursėjės ė dā i kieli pridiejė vertingu ė naudingu duovėnū.

Išėjė ėš bažnīčės pamatiem senōji klėbuonėjės pastata, katramė 1909 m. korī laika gīvena jaunavėdė Suofėjė ėr Mėkaluojus Konstantins Čiurliuonė. Šėik tėik paėjė Vītauta gatvė ėr pasokė i Laisvės aliejė, pasėdžiaugiem ispūdingo Plungė dėdlė poušontio Napriklausomībės paminklo ė gražė sutvarkīto Babrunga slienio, katramė ī ė miesta rėngėnems skėrts ampitėtros. Ont Žaliuojė tėlta apveiziejė Lietovuos naprėklaušomībės atkūrėma sėgnatarā, verslininka, bovosė Plungėškiu draugėjės pėrmininka Lobė Bruonisluoša paminkla, ožsokuom i grafū Zubuovu laikās pastatīta Oginskiu dvara suodības laikruodėnė, katruo dabā veik Plungės rajuona savėvaldībės vėišuoji bėbliuoteka. Čė tėp pat bovuom svetingā sotėktė. Bėbliuotekininkė Matevičiūtė Genuovaitė nuošėrdė ė truopnė žemaitėškā

papasakuojė api tou seniausio Plungės mūrėni pastata, api čė veikontė bėbliuoteka ėr anuo vīkstontius

(Nukelta i 28 p.)

Kāp gali išvažioutė iš Plungės nenusėpotograpavės pri Oginskiu rūmu! Portėgrapėjuo – M. K. Čiurliuonė takās keliavė Vėlniaus žemaitiu kultūras draugėjės narė. Foto B. Vėngalė

svarbiausius, daug žmonių sotraukontius kultūrinius renginius.

Pakeliu i Oginskiu dvara cėntrėnius rūmus, katrūs dabā veik Žemaitiu dailės muziejus, sostuojuom pri parkė stuovėntės M. K. Čiurliuonė atmėnėmou skėrtuos skulptuorės Matulaitės Daliutės Uonuos sokortuos skolptūras „Sakmie. Karalė“.

Žemaitiu dailės muziejou mums api Plungės konėgākštiu dvara, anuo šėimininkus Mikuola ėr Marijė Oginskius, api jaunuojė Čiurliuonė muokslus Plungie, mozėkavėma dvara orkestrė, karto so sava patė Suopėjė Plungie pralėsta laika, ėe nutapītus paveikslus papasakuojė, so rūmūs veikontiuom paruoduom sopažindėna muziejaus vīr. fondu sauguotuojė Einikienė Danutė.

Padiekavuojė anā ėr atsėsveikėnė so muziejaus darbuotuojės ėšvīkuom i natuolėi Plungės esonti Bukontės dvarieli, kor 1845 m. gėmė rašituojė Beniušėvičiūtė-Žimontienė Julėjė, daugiausė žėnuoma literatūrėnio Žemaitės slapīvardio. Ėš gražė sotvarkītas aplinkuos jau ėš tuola galiejė soprastė, kad muziejus tinkamā pasėruošė rašituojės 180-uosiems gėmėma metėniems.

Dvara gīvenamuojie truobuo mūsā laukė pėitā. Mūsėškiu ragintė jau nabreikiejė – sosiedė pri stala grėtā numarėnuom alki kaštavuodamė mums

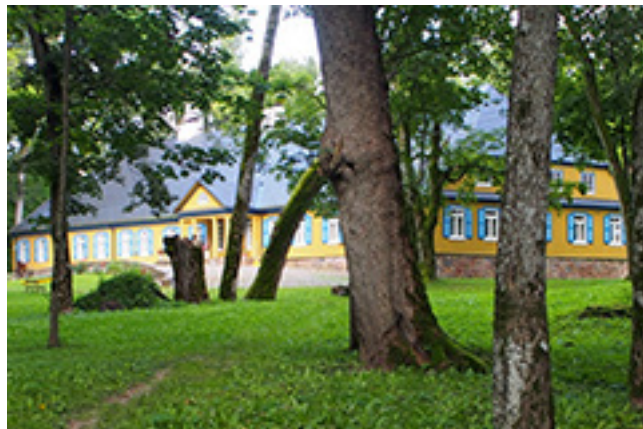

Vėršou: Bukontės dvarelė suodības svėrnė veikontės Riaubas Stanisluova kūrėniū ekspozicėjės fragmentės; dešėnie – Bukontės dvarelė suodība pouš liaudės meistra Ulevičė Vītauta sokorta Žemaitės skulptūra. Foto D. Mukienės

Iš kairies: šės metās Šateikiu bažnīcē – 150 metu. Foto B. Vēngalē. Ēš tuola aki trauk gražē renuovouts Šateikiu dvara puonu gīvenamāsis noms, katrame dabā veik privatē senieliu nomā. Foto D. Mukienēs

patēikta žemaitēška kastēni so spērgēnē ēr karštuom bolviem. Pasēstēprēnē jau galiejuom ramē išklausītē muziejīnīkēs Petruošienēs Aušras pasakuojēmus api Žemaitē, anuos gīvenēma Bukontie, Šiemuos, Džiuginienūs. Naskobiedamē apveizjuom Žemaitēs memuorialēnē ekspuozicējē, svērnē ikurdintus garsiuojē medē druožiejē Riaubas Stanisluova darbus, vuo tretēmē suodības pastatē nodžiogēna ē poikē tuo krašta senouji mena reprezentuojēnti krīždērbīstēs ekspuozicējē.

Iš Bukontēs patraukīem i natuolēi esontius Šateikius, koriū bažnīčiuo 1909 m. žēidus somainē M. K. Čiurliuonis ēr S. Kīmantaitē. Čē mūsa atvīkēma pruogo bažnīcēs klēbonas Liuberskis Renats aukuojē šv. Mēšēs na tik ož meninīnku Čiurlioniu gēmēnē, bet ēr ož Vėlniaus žemaitius.

Pėrmuosēs dēinuos keliuonē pabēngīem Plateliūs, atvīkē i puoēlsē nomus „Šaltinielis“. Tēn apsēgīvenuom ēr pavakarieniavuom, vo saulē nusēlēdos mūsa dā laukē nuotaīkinga vakaruonē so pasēdainavēmas ēr sosētēkēms so truopnio žemaitio – Plate-

liūs gīvenontio, tou krašta garsēnontio Tuolerancējēs premējēs laureto Bunka Eugenėjo.

(Nukelta i 30 p.)

Koliūs ekskursantus pasētēka, api miestelē bēndruomenē, anuos kultūrini gīvenēma, naujē gražē renuovutamē nomē pradiejosē veiktē „Kultūras vėrēnē“ papasakuojē aktuorios ē režisierios Masalskis Valēntīns. Foto B. Vēngalē

Iš kairies: Bunka Eugenėjos ved ruoda so ekskursėjēs organizatuorē Orenderaitītē Liaudanskienē Angelina; Plateliū ežers. Foto B. Vēngalē

Senējā Koliū pastatā, kurēi če stuoviejē ē ka tamē miestelie gīvena S. Kīmantātē, J. Tums-Vaižgants, ka če lonkies M. K. Čiurliuonis. Foto D. Mukienēs

Ontra dēina (rogpjūtē 28)

Iš pat rīta, ožkērtē kuošēs, ēšdundiejuom i Čiurliuonienēs Kīmantaitēs Suofējēs vaikīstēs Koliūs, kor mūsā laukē tēn jau korin laika gīvenous vēsēms gerā žēnuoms aktuorios ē režisierios Masalskis Valēntīns. Maestro, nuors dā ē naēšmuokēs gerā žē-

maitēškā rokoutēis, pasēruodē kap tēkros tuo miestelē patrējuots, poikē išmanous Žemaitiu krašta ēstuorējē, žēnous, kon če veikē J. Tums-Vaižgants, S. Kīmantaitē, M. K. Čiurliuonis ēr kētē če gīvenē a tou miestieli lonkē žīmesnē kultūras veikiejē. Valēntīnou atsēkielos gīventē i Koliūs, ne be anuo ē anuo patiuos rūpesnē, jau kelintē metā vīkst tēp va-

Naatsēspīriem nosēpotograpoutē ē Koliūs pri poikē renuovouta Baltuojē noma, katros priklausa Koliū Šv. Vīskopa Stanisluova bažņīcēs pastatū kompleksou ēr katruo dabā veik „Kultūras vīrenē”. Foto B. Vēngalē

dėnamė Suopėjės mozėkėnė pestivalė. Dėdėli ĩspūdi vėsėms palėka Valėntīna apruodīts nesenė renuovouts, bėndruomenės puoreikems pritaikīts pastats, katramė dabā dėdėlė jaukiuos patalpuos veik „Kultūras vėrenė“, vīkst bėndruomenės rėngėnė.

Pasėsvečiavė Koliūs ĩšvažiavuom ĩ Oginskiu miesta Rėitava. Oginskiu kultūras ėstuorėjės muziejie mumis pasėtėkosi muziejininkė-ėdukatuorė Gečienė Audruonė vėsū atsėprašė, kad mūsa nagalies prijimtė sava ėskalbo ė žėniuom konėgākštius Oginskius ė Rėitava platė garsėnous muziejaus dėrektuorius Rutkauskis Vītauts, nes ons tou dėina svarbius rėkalus tvarkė karto so kultūras pavelda specelistās. Tad ekskursėjė pradiejė pati Audruonė. Jau pu pėrmū mėnotu pamatiem, kad ana ĩ poiki Vītauta muokėnie. Par puora valondū, kol tėn bovuom, ana baisė induomė, nuoseklė ėr itaigė papasakuojė api muziejo, Rėitava, Oginskiu gėmėnė, M. K. Čiurliuonė apsilonkīmus ė Plungės orkestra koncertus Rėitavė. Vėdiuodama mumis pu muziejo gidė apruodė ėr M. K. Čiurliuonė 150-uosiems gėmėma metėniems skėrta kaunietės menininkės Zupkienės Audruonės darbū paruoda „Siuviniets Čiurliuonis“. Tuos menininkės ronkuom krīželio ėšsiovėnietė paveikslā tėp tėkslė atkartuo M. K. Čiurliuonė paveikslus, ka, je nažėnuotomi, ka anėi ĩ siovėnietė, galietomi pasakītė, ka ėe M. K. Čiur-

Rėitava Oginskiu kultūras ėstuorėjės muziejou ekskursėjė ved muziejininkė-ėdukatuorė Gečienė Audruonė. Foto B. Vėngalė

liuonė paveikslu originalā. Vieliau so gidė dā pavākštuojuom pu poikė tvarkuoma, atnaujėnama dvara parka, vo ĩš anuo pasokuom ĩ miesta cėntrė stuovėntė dėdėlė poikė Šv. Mīkuola bažnīcė, api katruos ėstuorėjė Audruonė mums tėp pat papasakuojė.

Prīšās bažnīcė – ne tik Rėitava savėvaldībės administracėnis rūms, bėt ė kėtė glaunė pastatā, tėp pat ė restuorans „Muskats“, katramė bovuom vėsė maluonė sotėktė, ož stalū sosvadintė ė baisė skanious pėitus aptoriejuom. Ka jau bovuom suotė

(Nukelta ĩ 32 p.)

Vasara vėina ekskursėjė keitė kėta Rėitava Oginskiu dvara suodībuo, pri simbolėnės koluonadas, katra pastatīta tarpukarė metās nogriautū dvara cėntrėniu rūmu vėituo, ė pri skulptuoriaus Mėdvėkė Regimanta 2015 m. sokorta paminkla „Akmenėnė gielie“, skėrta Oginskė gėmėnėis atmėnėmou ĩomžintė Rėitavė. Foto B. Vėngalė

Portēgrapējuos (iš kairies): Tverū Švč. Mergelės Marijės Apsēlonkīma bažnīcē; i Luopātiu pēlekalni eskursantus līdiejē Liškuvienē Irena. Foto B. Vēngalē

ē laimingē, viel sieduom i autuobosa ē ēšvažiavuum i Tverus. Će karto so tuo miestelē kultūras nomū vaduovē Liškuvienē Irena pasēdžiaugē Tverū miestelē skvero ēr dēdēlē medēnē, geltuonā nudažīta bažnīcē, pavažiavē šēik tēik autoboso, atsēdūriem pri spiejema Vīkēnta miesta ē, nešdamē Vēlniaus žemaitiu kultūras draugējēs vieleva, līdēmē gražēs senuovēnēs tradicēnēs drabužēs pasēpoušosēs I. Liškuvienēs, patraukiem ont Luopātiu pēlekalnē.

Bēngdamē sava keliuonē, pakeliou i Vēlniu dā ožsokuom i Varnius, kor mūsa jau laukē Šv. Apaštalu Petra ēr Pauliaus bažnīcēs klēbuons kanauninks Sabaliauskis Andriejos. Kad ē kāp babūtom gaila, bet skobiedamē i nomus (šuoperē darba valondas juk mēnotas tēkslomo autuomatika matou), so klēbuono galiejuom pabendrautē tik api posvalondi, bet ē par tuoki trumpa laika gerbams Andriejus sogebiejē na tik mums ēškluotē tortinga Žemaitiu vīskopējēs ēstuorējē, bet ēr itaigē sava gražio, galingo balso parteiktē Žemaitējēs dvasēnemē cētrē žmuoniū gēidamas gēismēs. Trumps, bet emuo-

Iš kairies: Varniu (Telšiū r.) panuorama (dešēnie posie – Varniu Šv. Aleksēndra bažnīcē); Varniu katedra (Šv. apaštalu Petra ē Pauliaus bažnīcē). Foto B. Vēngalē

cings klēbuona pasēsakīms ēr na mažiau isūdings anuo gēiduojēms sožaviejē vēsus ligi vēina.

Vo ka būtom daugiau čiurliuoniū ēr daugiau panašiū andrieju ont tuos mūsa Lietovuos!

No ē bēngdams nuoro Vēlniaus žemaitiu draugējēs vardo padiekavuotē vēsēms keliuonie sotēktēms žemaitēms, katrēi šin karta mumis tēp gražē prijiemē.

